

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 17.10.2008
COM(2008) 652 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

За клъстери на световно равнище в Европейския съюз:

{SEK(2008) 2637}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

За клъстери на световно равнище в Европейския съюз:

Прилагане на широкообхватна иновационна стратегия

ВЪВЕДЕНИЕ

Устойчивото развитие и създаването на работни места в ЕС във все по-голяма степен зависят от отличните постижения и иновациите като основни двигатели на конкурентоспособността на Европа. Признавайки този факт, през 2006 г. ЕС прие широкообхватна иновационна стратегия¹ и определи утвърждаването на клъстерите в Европа като един от деветте стратегически приоритета за успешно насърчаване на иновациите².

Приемането през януари 2008 г. на Европейския меморандум относно клъстерите³ въз основа на придобития опит посредством политическите усилия в областта на клъстерите на регионално и национално равнище, както и на равнището на ЕС, отбелязва важна стъпка към по-нататъшното насърчаване на развитието на клъстерите. Наскоро държавните или правителствени ръководители в ЕС подчертаха необходимостта от по-доброто координиране на рамковите условия за иновации, „в т.ч. чрез подобряване на връзките между науката и индустрията и чрез групи за иновации на световно равнище и разработването на регионални групи и мрежи“⁴.

Клъстерът може да се определи общо като група от предприятия, свързани икономически субекти и институции, които са разположени във взаимна близост и са достигнали достатъчен мащаб, за да развиват специализирани познания, услуги, ресурси, доставчици и умения⁵. Политиките относно клъстерите се създават и прилагат на местно, регионално и национално равнище, в зависимост от обхвата и целите им. Ролята на Общността е да улеснява и да допринася към тези усилия, по-специално посредством подобряването на рамковите условия, насърчаването на отличните постижения в научноизследователската дейност и образованието и насърчаването на предприемачеството, засилването на връзките между индустрията (особено МСП) и научноизследователската дейност и окуражаването на взаимното обучение в областта на политиката и сътрудничеството на клъстерите в целия ЕС. От основно значение в

¹ Вж. съобщение на Комисията „Прилагане на знанията в практиката: широкообхватна иновационна стратегия за ЕС“, COM(2006) 502 окончателен: http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2006_0502en01.pdf

² Заключение от заседание на Съвета на 4 декември 2006 г. (Конкурентоспособност): http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

³ Вж. http://www.proinno-europe.eu/NWEV/uploaded_documents/European_Cluster_Memorandum.pdf.

⁴ Заключение на Председателството на Европейския съвет в Брюксел (13—14 март 2008 г.): http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/lsa/99410.pdf

⁵ Вж. придружаващия работен документ на службите на Комисията относно „понятието за клъстери и политики по отношение на клъстерите и тяхната роля за конкурентоспособността и иновациите: основни резултати от статистиката и взети поуки“, SEC(2008) 2637.

това отношение е по-нататъшното доизграждане на вътрешния пазар и развитието на конкурентоспособно Европейско научноизследователско пространство.

Настоящото съобщение очертава политическа рамка за по-добро взаимно допълване и повишена ефективност поради взаимодействието между различните равнища на политиката, с цел да се подкрепи развитието на повече клъстери на световно равнище в ЕС.

1. НАСЪРЧАВАНЕ НА КЛЪСТЕРИТЕ В ЕС – ПОСТИЖЕНИЯ НА ПОЛИТИКАТА

Клъстерите са явление, което в основна степен е обусловено от пазара. Най-успешните клъстери възникват спонтанно в резултат на естествени конкурентни предимства, пазарни сили или просто случайно. Независимо от това, вследствие на целенасочени политики по отношение на клъстерите в държавите-членки, особено след края на 90-те години, нараства броят на случаите, в които ориентираните към бъдещето обществени политики, икономически инициативи или престижни университети и научноизследователски центрове спомагат за възникването на силни клъстери посредством ролята си на катализатор и оказваната от тях помощ за разкриване на икономическия и научния потенциал на определени региони.

Въпреки че общата политиката по отношение на клъстерите в ЕС продължава да е на ранен етап на развитие, тя набира скорост. В ЕС са налице различни подходи в политиката по отношение на клъстерите. Използването на един унифициран подход изглежда не е възможно във всички ситуации. При все, че в различните ситуации се прилагат различни средства за подпомагане на клъстерите, те все по-често се използват за насърчаване на структурни промени, за възраждане на някои индустриални отрасли, като например морската индустрия⁶, и за осигуряването на рамка за други политики, като научноизследователската, иновационната и регионалната политика. В резултат на това клъстерите понастоящем са важна част от европейската икономическа действителност. Така например Европейската обсерватория за клъстерите⁷ е установила около 2000 клъстера от значение за статистиката, които се определят като регионални агломерации от разположени в близост промишлени производства и услуги, което предполага, че 38 % от работната сила в Европа е заета в дружества, участващи в такива клъстери, т.е. в отрасли с висока концентрация.

Макар да приема в пълна степен естеството на клъстерите като обусловени от пазара, Общността спомага за насърчаването на възникването и отличните постижения на клъстерите. От началото на 80-те години, държавните органи, отговорни за икономическото развитие, използват инструментите на политиката на сближаване, за да разработват иновационни стратегии, включително създаването на благоприятна среда за развитието на клъстерите. Понастоящем това е част и от Европейската програма за реформи за растеж и заетост⁸, като през настоящия период на програмата (2007—

⁶ Вж. работния документ на службите на Комисията относно морските клъстери на: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Maritime_clusters_SEC_2007_1406.pdf.

⁷ Вж. <http://www.clusterobservatory.eu> или придружаващия работен документ на службите на Комисията.

⁸ Вж. интегрираните насоки за растеж и заетост, които се намират на: http://ec.europa.eu/growthandjobs/guidelines/index_en.htm.

2013 г.) за научноизследователска и иновационна дейност⁹ са предоставени 86 милиарда евро, което представлява 25 % от общите средства на Кохезионния фонд.

Приетите от Съвета на 6 октомври 2006 г. Стратегически насоки на Общността за сближаване (СНО)¹⁰ за периода 2007–2013 г. изрично окуражават държавите-членки и регионите да насърчават силните клъстери като част от своите стратегии за реформи. Преработената рамка на ЕС относно държавните помощи също признава потенциалната полза от държавното подпомагане като допуска определени целенасочени мерки за подпомагане на развитието на клъстерите¹¹.

Посредством инициативата „Региони за икономическа промяна“¹², Комисията подпомага транснационални мрежи от региони в усилията им да подобрят своите регионални иновационни системи, в които политиките по отношение на клъстерите могат да играят съществена роля. Инициативата „Региони на знанието“¹³, провеждана в рамките на ФП7 като част от политиката за Европейското научноизследователско пространство (ЕИП)¹⁴, има за цел да засили научноизследователския потенциал на европейските региони, като изгражда основани на научноизследователската дейност стратегии посредством насърчаването на клъстери с научноизследователска насоченост, обединяващи университети, изследователски центрове, предприятия и регионални органи и подпомагащи сътрудничеството помежду им. В допълнение, направление „Научноизследователски инфраструктури“ на ФП7 програма „Капацитет“ има за цел да оптимизира използването и развитието на съществуващите и нови научноизследователски инфраструктури с отлични постижения от всеобщ европейски интерес¹⁵. Следователно държавите-членки могат да разчитат на значително подпомагане за научноизследователска дейност и иновации, включително за развитието на клъстери, от различни инструменти в ЕС.

Както е отбелязано в меморандумите за разбирателство и за съвместни пилотни проекти за подпомагане на дейности в областта на клъстерите, добър цялостен напредък е отбелязан по отношение на насърчаването на по-тесното сътрудничество между създадени в различни държави-членки и региони програми в областта на

⁹ Вж. работния документ на службите на Комисията: „Регионите реализират иновации чрез политика на сближаване“, SEC(2007) 1547, 14.11.2007 г.

¹⁰ Вж. http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm.

¹¹ Вж. раздел 5.8 („Помощ за иновационни клъстери“) от Рамката на Общността за държавна помощ за научни изследвания, развойна дейност и иновации (ОВ С 323, 30.12.2006 г., стр. 1), който съдържа специални правила за инвестиционни помощи и оперативни помощи за насърчаване на клъстерите. Независимо от това, тези правила не са с изключително приложение, така че клъстерите могат да получават и други видове помощи. За повече информация относно реформата в областта на държавните помощи:

http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/reform.cfm

¹² За повече информация относно тази инициатива:

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm.

¹³ За допълнителна информация относно тази инициатива:

http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/regions-knowledge_en.html.

¹⁴ Зелената книга на Комисията „Европейското научноизследователско пространство: нови перспективи“, COM(2007) 161, 4.4.2007 г. ясно посочва, че ЕИП „постепенно ще се структурира по осите на мощна мрежа от научноизследователски и иновационни клъстери“.

¹⁵ За повече информация относно европейските инициативи относно научноизследователски инфраструктури: http://cordis.europa.eu/fp7/capacities/research-infrastructures_en.html.

кълстерите. Европейският алианс на кълстерите¹⁶ оказа особено голяма помощ при осъществяването на контакти между голям брой министерства и държавни администрации, отговорни за създаването и провеждането на политики по отношение на кълстерите. Понастоящем различни държавни администрации работят съвместно като си сътрудничат по-тясно. Като последица от това бяха предприети първите стъпки към практическо сътрудничество в областта на политиките по отношение на кълстерите в целия ЕС.

В по-общ план и като допълнение, ЕС предоставя и конкретна помощ за транснационално сътрудничество на оперативно равнище. Акцентът на инициативата Europe INNOVA^{TM17} по Програмата за конкурентоспособност и иновации (ПКИ) е главно върху съвместното разработване на нови или по-добри средства, които да се използват от кълстерните организации за подпомагане на иновативни МСП, като по този начин по отношение на кълстерите в Европа се усъвършенстват услугите по подпомагане на предприятията. Тази инициатива спомогна за увеличаването на връзките между кълстерите в Европа посредством организирането на схеми за обмен между кълстерите, както и на прояви за намиране на партньори и споразумения за подготовка на партньорства за създаването на открити икономически платформи за кълстери в съответните сектори¹⁸.

Предвид основната роля на МСП за бъдещото развитие на ЕС, Европейският съвет подчерта значението на улесняването на приобщаването на иновативни МСП в кълстери, по-специално с оглед на насърчаването на техните стратегии за интернационализиране в съответствие с наскоро издадения Small Business Act¹⁹.

2. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА НА БЪДЕЩЕТО – НЕОБХОДИМОСТ ОТ НОВИ ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕЙСТВИЯ

В Европа няма недостиг на кълстери, но трайното раздробяване на пазара, слабите връзки между индустрията и научноизследователската дейност и недостатъчното сътрудничество в рамките на ЕС означават, че кълстерите в ЕС невинаги притежават необходимите основни ресурси и иновационен капацитет, за да се справят трайно с глобалната конкуренция и да бъдат на световно равнище.

Тъй като международната конкуренция нараства, нараства и натискът за достигане на отлични постижения. Силните кълстери предлагат благоприятно съчетание на предприемаческа динамичност, интензивни връзки с най-престижните научни институции и повишена ефективност поради взаимоотношенията между участниците в иновационните процеси. Те допринасят за изграждането на основана на знанията икономика, а следователно и за постигането на целите на Лисабонското партньорство

¹⁶ За повече информация относно Европейския алианс на кълстерите и начина за присъединяване към него:

<http://www.proinno-europe.eu/index.cfm?fuseaction=page.display&topicID=223&parentID=0>.

¹⁷ За повече информация относно инициативата Europe INNOVA: <https://www.europe-innova.org>.

¹⁸ Повече информация е изложена в доклада „Europe INNOVA иновации и кълстери: Опитът на 11 мрежи“, достъпен на: www.europe-innova.org/index.jsp?type=page&cid=10337&lg=en.

¹⁹ Вж. Съобщение на Комисията „Мисли първо за малките!“ „Small Business Act“ за Европа COM(2008) 394: http://ec.europa.eu/enterprise/entrepreneurship/sba_en.htm.

за растеж и заетост. Поради това стремежът към отлични постижения следва да е от приоритетно значение.

Като част от обновяването на икономиката, с течение на времето възникват нови клъстери, докато други губят конкурентните си предимства. Това е здравословен, обусловен от пазара процес, и съществуването на клъстери, които не функционират, не следва се поддържа изкуствено. Такива клъстери не бива да се превръщат в канали за субсидии, което би застрашило конкуренцията и дори възникването на нови клъстери. Новите инициативи по отношение на клъстерите следва да бъдат внимателно изготвени и подкрепени от ясна обосновка, която се основава на точно установени икономически интереси, регионални предимства, специфични умения, научни центрове с постижения в световен мащаб и пазарна прозорливост. Малко вероятно е една инициатива по отношение на клъстерите да е успешна, ако тези условия не са изпълнени. При това положение предизвикателството е да се избягва нарастването на броя на инициативите по отношение на клъстерите, които имат малки шансове за успех в дългосрочен план.

Създателите на политиките на всички равнища следва да съсредоточат усилията си върху осигуряването на оптимални рамкови условия, които благоприятстват иновациите, отличните постижения и сътрудничеството в рамките на ЕС. Необходими са общи усилия в подкрепа на този подход, за да се постигне повишена ефективност поради взаимодействието между различните политики, програми и инициативи, и по-голямо взаимно допълване между тях.

3. ЗА ПОВЕЧЕ КЛЪСТЕРИ НА СВЕТОВНО РАВНИЩЕ В ЕС

Ключът към по-нататъшното укрепване на конкурентоспособността в Европа е в стремежа към отлични постижения на всички равнища и в оптималното използване на предлаганите от клъстерите възможности.

При подпомагането на отличните постижения на клъстерите Комисията има съществена роля да допълва регионалните и националните политики по отношение на клъстерите посредством по-нататъшното премахване на пречките пред търговията и мобилността в рамките на ЕС. Един добре работещ вътрешен пазар предлага най-добри условия за по-интензивно транснационално сътрудничество и повече мобилност на инвестициите, изследователите и висококвалифицираните лица, като всичко това е необходимо за развитието на по-силни клъстери в Европа. Така например Европейското партньорство за изследователи, което Комисията започна наскоро, следва да помогне за премахване на оставащите пречки пред мобилността на изследователите в рамките на ЕС²⁰.

Комисията вече обяви²¹, че ще увеличи усилията си да гарантира, че различните финансови инструменти в Общността действат по по-стратегически и по-

²⁰ Вж. Съобщение на Комисията „Успешни кариери и повишена мобилност: европейско партньорство за изследователи“, COM(2008) 317 окончателен: http://ec.europa.eu/research/era/specific-era-initiatives_en.html.

²¹ Съобщение на Комисията „Конкурентоспособни европейски региони чрез научноизследователска дейност и иновации“, COM(2007) 474 окончателен, вж. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0474:FIN:EN:PDF>

последователен начин, като предостави възможност на държавите-членки да съобразят използването на инструментите от тяхна страна със собствените си стратегически цели и условия. За да се осигури максимален ефект от тях, е необходимо съответните инструменти на Общността да бъдат прилагани в съответствие с усилията на регионално и национално равнище за подпомагане на клъстерите, както бе предложено от Комитета на регионите²².

3.1. Подобряване на политиките по отношение на клъстерите

Държавите-членки се приканват да продължават да интегрират политиките по отношение на клъстерите в своите национални програми за реформа в рамките на Партньорството за растеж и заетост и ежегодно да докладват за постиженията си. Това подпомага създателите на политики да продължават да съставят успешни политики по отношение на клъстерите на национално и регионално равнище и да насърчават обмена на знания и добри практики в рамките на ЕС. В този контекст е от значение да се подчертае, че новото поколение програми за сближаване са подробно съобразени с националните програми за реформа и гарантират значителен принос за тяхното прилагане.

В допълнение, Европейската обсерватория за клъстерите предоставя на създателите на политики неутрална и сравнима информация относно политиките по отношение на клъстерите и относителните предимства на клъстерите в ЕС. Тази услуга по идентифициране на клъстерите в полза на държавите-членки, която насърчава създаването на политики, основани на доказателства, и взаимното обучение, ще бъде доусъвършенствана и подобрена²³.

Стремешът към отлични постижения поражда също така необходимост от програми за национално и регионално подпомагане, с цел да се отчита в по-голяма степен транснационалното измерение на клъстерите в рамките на ЕС и извън него. За да спомогне за по-доброто координиране между държавите-членки нагоре по веригата на регионално и национално равнище при планирането на нови инициативи по отношение на клъстерите или по-нататъшното развитие на съществуващите такива, Комисията насърчава държавите-членки и регионите да работят заедно на политическо равнище при условията на по-тясно сътрудничество. В този контекст Комисията ще продължава да подкрепя дейностите на Европейския алианс на клъстерите при подпомагане на взаимното обучение в областта на политиката, обмен на най-добри практики и опит и съвместно разработване на общи практически средства, които ще допринесат за развитието на по-добри и по-ефективни политики по отношение на клъстерите в рамките на ЕС²⁴.

²² Вж. Становище на Комитета на регионите относно „Клъстери и политика по отношение на клъстерите“, прието на проведеното на 19 юни 2008 г. 75-то пленарно заседание, CdR 70/2008 rev.1 EN/o (ECOS-IV-024).

²³ Вж. придружаващия работен документ на службите на Комисията относно клъстерите, SEC(2008)2637.

²⁴ Съветът приветства „инициативата на Комисията за Европейски алианс на клъстерите, която има за цел да насърчава практическото сътрудничество между регионалните правителства“ и прикани Комисията в този контекст да подготви „анализ на въпроса как да се насърчава транснационалното измерение на клъстерите“. Текстът на заключенията от заседанието на

С оглед на преодоляването на практическите пречки пред по-тясното сътрудничество в областта на политиките по отношение на клъстерите може да се използва и Европейската група за териториално сътрудничество²⁵, която е правно средство, създадено по политиката на сближаване, разработено преди всичко с цел управление на програмите по политиката на сближаване. Същевременно Комисията приканва държавите-членки и регионите при създаването на програми по отношение на клъстерите да използват по-добре възможностите, които предоставя единният пазар, например посредством по-широкото използване на ваучери за иновации за трансграничното закупуване на услуги по подпомагане.

С цел да окаже по-нататъшна помощ на държавите-членки да развият по-стратегически подход, за да постигнат критична маса и отлични постижения на световно равнище, Комисията ще създаде по ПКИ Европейска група за политика по отношение на клъстерите²⁶ за обмен на знания относно политики по отношение на клъстерите, с цел да продължи да проучва въпроса как да се окаже оптимална помощ на държавите-членки за подпомагане на възникването на повече клъстери на световно равнище.

3.2. Насърчаване на транснационалното сътрудничество между клъстерите

Независимо от усилията за укрепване на единния пазар, клъстерите в ЕС не могат да разчитат само на естествените сили на струпването, за да привличат таланти и други активи по същия начин, както могат клъстерите в САЩ. Клъстерите в ЕС могат да компенсират някои от тези неблагоприятни положения посредством създаването на поздравни връзки с други клъстери, като предлагат допълнителни предимства. Промени в глобалната икономическа среда също повишават значението на връзките между клъстерите. Тъй като предприятията развиват дейността си в международен план, е важно инициативите по отношение на клъстерите и клъстерните организации, които ги подкрепят, също да се интернационализират.

Въпреки че клъстерните предприятия и клъстерните организации са в конкуренция помежду си — особено намиращите се в един и същ отрасъл на икономическа дейност — налице са много причини, които обосновават едновременната конкуренция и сътрудничество. Налице е възможност за по-нататъшното укрепване на отличните постижения на клъстерите посредством транснационално сътрудничество на равнище предприятия. Това може да обхваща обмен на знания, познания за пазара и квалифициран персонал, съвместен достъп до научноизследователска и опитна база и разработването на нови и по-добри услуги за участващи в клъстери предприятия, което ще допринесе да създаването на Общо европейско научноизследователско и иновационно пространство. Готовността на европейските предприятия за сътрудничество с първокласни научни центрове — както в Европа, така и извън нея — е предпоставка за възникването и развитието на клъстери на световно равнище. Такава готовност е необходима и за запазването на конкурентоспособността във все по-глобалната икономическа среда. Сътрудничеството между клъстерите може освен това

Съвета от 4 декември 2006 г. (Конкурентоспособност) е достъпен на: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/intm/91989.pdf.

²⁵ Регламент (ЕО) № 1082/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г., ОВ L 210, 31.7.2006 г., стр. 19:

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/newregl0713_en.htm.
Вж. Решение на Комисията С (2008) 6091.

да допринесе за успешното прилагане на съвместните възгледи на стратегическите научноизследователски програми, разработени от Европейските технологични платформи²⁷.

Следващото поколение инициативи на Общността по отношение на клъстерите, а именно тези по Europe INNOVATM, „Региони на знанието“ и по настоящата цел на политиката на сближаване за европейско териториално сътрудничество²⁸, ще засилят сътрудничеството между клъстерите в ЕС, укрепвайки го в многобройни направления, и ще допринесат за създаването на повече клъстери на световно равнище в Европа, по-специално в области с висок иновационен потенциал като подпомаганите по инициативата за водещи пазари²⁹ и други области като морския отрасъл³⁰. Успешните и подходящи средства и инструменти, разработени и изпитани от тези партньорства между клъстери, ще бъдат приобщени и ще се използват във възможно най-голяма степен в новата мрежа „Enterprise Europe (Network)“³¹.

Европейската година на творчеството и иновациите 2009 г. предоставя добра възможност за утвърждаването на открит подход от страна на клъстерите по отношение на научноизследователските институти и международните партньори зад граница. Съвместно с националните и регионалните партньори в държавите-членки Комисията ще подкрепя организирането на Европейски седмици на иновациите за утвърждаване на ползите от трансграничните връзки между индустрията и науката в сферата на клъстерите.

3.3. Насърчаване на отличните постижения на клъстерните организации

Във все по-голяма степен инициативите по отношение на клъстерите се ръководят от специализирани институции, известни като клъстерни организации, чиито организационни форми са различни и се простират от сдружения с нестопанска цел и държавни агенции, до търговски дружества. Участващите в клъстери предприятия и други заинтересовани от иновациите страни се нуждаят от ефективни, професионални и подходящи услуги по подпомагане, за да придобият максимална полза от своята клъстерна организация. Въпреки това до настоящия момент уменията и професионализмът на управителите на клъстери не се ползват с дължимото признание. Ефективните професионални клъстерни организации са от решаващо значение за повишаване на качеството на услугите за подпомагане на предприятията и способстват за самостоятелността на инициативите в областта на клъстерите.

²⁷ За повече информация: http://cordis.europa.eu/technology-platforms/home_en.html.

²⁸ Целта „Европейско териториално сътрудничество“ укрепва и заменя предишната инициатива на Общността Interreg. Тя е насочена към интегрирано териториално развитие, междурегионално сътрудничество и обмен на добри практики и неин главен акцент са иновациите. За периода 2007—2013 г. в ЕС-27 са предоставени 2 милиарда евро за иновации, в това число за трансклъстерни дейности, в които участват няколко региона.

²⁹ Съобщение на Комисията „Инициатива за водещи пазари в Европа“ COM(2007)860 окончателен: <http://ec.europa.eu/enterprise/leadmarket/leadmarket.htm>.

³⁰ В рамките на интегрираната морска политика („Синя книга“) COM(2007) 575, 10.10.2007 г. Комисията обяви намерението си да насърчава създаването на контакти между морските клъстери.

³¹ За повече информация относно „Enterprise Europe Network“: http://www.enterprise-europe-network.ec.europa.eu/index_en.htm.

Поради това управлението на клъстери следва да бъде признато като нова професионална квалификация, за която се изискват високи стандарти за качество и професионализъм, с цел да се предоставят ефективно услугите, от които се нуждаят работещите съвместно в клъстери предприятия и институции и да се използват в пълна степен предимствата от връзките между университетите, индустрията и правителствата. Комисията насърчава полаганите вече в някои региони на ЕС усилия.

В този контекст Комисията ще започне по ПКИ пилотна инициатива за отлични постижения на клъстерните организации, като предлага на управителите на клъстери специални програми за обучение и засилено сътрудничество. Ако се окаже успешна, инициативата може в крайна сметка да доведе до създаването на Европейско сдружение на управителите на клъстери, което е с нестопанска цел и е на самоиздръжка и което разработва и поддържа европейски етикет за качество за клъстерни организации с отлични постижения, въз основа на модела за отлични постижения на Европейската фондация за управление на качеството (EFQM)³². Подобен европейски етикет по отношение на клъстерите би могъл да подпомогне клъстерните организации при набирането на допълнителни частни и публични средства и да повишат своята известност и признание по света.

3.4. Подобряване на приобщаването на иновативни МСП в клъстери

Клъстерите предоставят на МСП благоприятна среда за иновационна дейност и за изграждането на връзки с големи дружества и международни партньори. Същевременно въпреки че присъствието на големи мултинационални дружества е от полза за клъстерите, приобщаването към клъстерите на динамични и иновативни МСП е от особена важност, за да се подпомогнат клъстерите да достигнат отлични постижения и иновации на високо равнище. Поради това създателите на политики следва да вземат под внимание високия потенциал на МСП при изглаждането на политики по отношение на клъстерите.

Клъстерните организации предлагат широк спектър от индивидуално съобразени услуги за подпомагане на предприятията — особено на МСП — които допълват по много ефективен начин съществуващите форми за подпомагане на МСП. Тези услуги включват улесняване на сътрудничеството между МСП, както и с по-големи дружества и научноизследователски институти, насърчаване на трансфера на ПИС и технологии³³ и подпомагането на дейностите по интернационализиране.

За да подпомага приобщаването на МСП в клъстери, Европейската обсерватория за клъстерите ще предоставя допълнителна информация за предлаганите услуги от различни инициативи по отношение на клъстерите, които ще са от полза за предприятията и инвеститорите, търсещи места за инвестиции и стратегически партньори в ЕС.

³² За подробна информация относно модела на EFQM: <http://www.efqm.org/>.

³³ Такива услуги следва да имат предвид приетата наскоро Препоръка на Комисията относно управлението на интелектуалната собственост в дейностите по трансфер на знания и кодекс на добрите практики за университетите и другите публични научноизследователски организации, С(2008) 1329, 10.4.2008 г.

Като пилотен проект, който ще бъде изпитан по инициативата Europe INNOVATM, ще бъдат разработени по-добри, съобразени с индивидуалните нужди услуги за подпомагане на МСП, предлагани или направлявани посредством клъстерни организации, и ако този проект е успешен, ще бъде широко използван на равнището на ЕС посредством Европейския алианс на клъстерите и мрежата „Enterprise Europe Network“. Това следва да спомогне за увеличаване на ефективността и последиците от режимите за подпомагане на иновациите в държавите-членки, като същевременно се намали тежестта върху МСП.

Мрежата „Enterprise Europe Network“ също ще бъде приканена през 2009 г. да организира в тясно сътрудничество с клъстерни организации осведомителна кампания относно иновациите, която ще уведомява икономическите среди, по-специално иновативните МСП, относно съществуващите механизми за подпомагане, в частност за трансфер на знания и интернационализация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Клъстерите играят важна роля като двигатели на конкурентоспособността и създаването на работни места в ЕС. За да се възползва в пълна степен от предимствата на клъстерите обаче, ЕС следва да увеличи подкрепата си в полза на държавите-членки и регионите за насърчаване на отличните постижения на всички равнища и да окуражава сътрудничеството в целия ЕС, с цел да се полагат усилия за възникването на повече клъстери на световно равнище.

Клъстерите следва да са отворени, гъвкави и привлекателни за най-талантливите и най-опитните в света. Усилията на регионално и национално равнище, както и на равнището на ЕС, следва да улесняват създаването на по-тесни и ефикасни връзки между клъстерите, както и с водещите научноизследователски институти в Европа и в чужбина. Същевременно, клъстерните организации се приканват да подобрят своите услуги по подпомагане и да приобщават по-успешно към клъстерите иновативни МСП.

Настоящото съобщение има за цел да допринесе за създаването на по-ефективна рамка за подпомагане на клъстерите в ЕС.

Приложение: Политическата програма в подкрепа на клъстери на световно равнище в ЕС

Комисията ще:

- подкрепя държавите-членки и регионите в усилията им да подобряват своите политики по отношение на клъстерите, по-специално посредством предоставянето на обективна информация относно клъстерите и политики по отношение на клъстерите, както и посредством улесняването на изучаването на политики в ЕС,
- гарантира по-добрата последователност и взаимно допълване между различните инструменти в Общността за подпомагане на клъстерите като зачита в пълна степен принципа на субсидиарност,
- създаде Европейска група за политика по отношение на клъстерите, която да съветва Комисията и държавите-членки относно възможните стратегически насоки за възникването и развитието на клъстери на световно равнище в Европа,
- насърчава изграждането на общо европейско научноизследователско и иновационно пространство като улеснява практическото транснационално сътрудничество между клъстерите,
- започне Европейска пилотна инициатива за отлични постижения на клъстерните организации,
- подобри информацията относно намиращите се на разположение на МСП услуги по подпомагане на иновационната дейност, предлагани от клъстерните организации в Европа, по-специално посредством Европейската обсерватория за клъстерите и „Enterprise Europe Network“,
- подпомага разработването на нови или по-добри средства по програмата за конкурентоспособност и иновационна дейност, за да се улесни участието на МСП в иновативни клъстери,

и приканва държавите-членки да:

- приобщат в пълна степен своите политики по отношение на клъстерите в стълба „Конкурентоспособност“ на националните програми за реформа, като имат предвид европейското измерение и да докладват по тях,
- предоставят по-добро подпомагане за участието на МСП в клъстери посредством по-нататъшното прилагане на препоръките, направени в Small Business Act,
- увеличат усилията си за постигане на и повишена ефективност поради взаимодействието и по-голямо взаимно допълване между различните политики, програми и инициативи в областта на политиката по отношение на клъстерите.